

Historia Gminy

Historia

Dzikowiec (do 30 grudnia 2001 Stary Dzikowiec) – wieś w Polsce położona w województwie podkarpackim, w powiecie kolbuszowskim, w gminie Dzikowiec.

✖ W latach 1975-1998 miejscowość administracyjnie należała do województwa rzeszowskiego.

Osadnictwo W momencie pojawienia się na terenie dzisiejszego Dzikowca pierwszych osadników w połowie XVI w., cały obszar leżący po obu stronach rzeki Olszynki należał do wsi Wola Raniżowska, a wcześniej do Raniżowa. W roku 1566, sołtys z Lipnicy - Jędrzej Konarzewski lokuje nad rzeką Olszynką (na prawie niemieckim) wieś o nazwie Wola Dzikowiec. Przywilej lokacyjny dotyczący tej wsi został wydany w wigilię święta Nawiedzenia Najświętszej Maryi Panny w 1566r. w Lublinie w czasie trwania Wielkiego Koronnego Sejmu Walnego na wniosek Jana Krzysztofa Tarnowskiego (syn słynnego hetmana Jana Tarnowskiego).

Przywilej lokacyjny Dzikowca dawał jego mieszkańcom wolność (czas, w którym kmiecie nie płacili czynszów, ani nie składali danin) na okres 14 lat. Po tym okresie zostali zobowiązani do uiszczania wszystkich opłat co roku na dzień św. Marcina. Rozwój Dzikowca w pierwszych latach po lokacji był dość powolny, napotykał na liczne przeszkody, m.in. trudne warunki terenowe (mokradła, bagna, piaski i lesistość terenu). Największy wzrost liczby ludności odnotowano na początku XVII w. Po 1606 r. nastąpiło załamanie rozwoju wsi, czego przyczyną był najazd wojsk rokoszu Zebrzydowskiego. Czasowe wstrzymanie rozwoju wioski miało miejsce także w latach 1655-1660 - po najeździe wojsk Karola Gustawa (Potop szwedzki).

Parafia Początek dziejów parafii Dzikowiec miał już miejsce 6 lat po ulokowaniu wsi - w 1572 r. Jej twórcami byli chłopci na czele z sołtysiem Andrzejem Konarzewskim. Zwykle proces erekcji parafii to długa i mozolna praca nie zawsze zakończona powodzeniem, jednak determinacja dzikowieckich kmieci wzięła górę. 7 stycznia 1577 r. biskup krakowski Franciszek Krasieński wydał dekret erekcyjny parafii pod wezwaniem św. Mikołaja. Pierwszy Kościół został zbudowany za czasów Zygmunta Augusta. Jednak 12-16 marca 1657 r. uległ on spaleniowi na skutek najazdu wojsk Jerzego Rakocznego - księcia Siedmiogrodu, po czym powtórnie go odbudowano. Do parafii w Dzikowcu należała: Lipnica, Łęg (dziś Kopcie), część Dymarki, Płazówka. W dzikowieckiej parafii istniały w okresie staropolskim instytucje z ewangeliczną misją Kościoła m.in. szkoła, która mimo słabego wyposażenia obejmowała swoim zasięgiem Lipnicę, Płazówkę i Kopcie. W latach 1806 - 1816 wybudowano w Dzikowcu Kościół parafialny z czterema kapliczkami i plebanią w

stylu niemieckiego klasycyzmu. Mieszkańcy całej parafii chętnie brali udział przy budowie kościoła i plebanii.

Okres rozbiorów W wyniku pierwszego rozbioru ziem polskich (1772 r.) tereny porastające Puszcę Sandomierską na południe od Sandomierza, położone w widłach Wisły i Sanu dostały się w ręce Austrii. Po wtórnym zajęciu tych terenów przez Habsburgów, w wyniku trzeciego rozbioru (1795 r.) obszary te nazwano Galicją. Tereny te znane były z zacofania gospodarczego, popularnie używano zwrotu "nędza galicyjska". W celu poprawy poziomu rolniczego Galicji z inicjatywą zasiedlenia tych terenów wyszedł najstarszy syn cesarzowej Marii Teresy - Józef II. Pod koniec XVIII w. na terenie Dzikowca zorganizowano akcję osadniczą. Sprowadzono tu rodziny pochodzenia austriackiego i pochodzące z południowych Niemiec. W ten sposób w 1783 r. powstała osada Wildenthal (Dzika Dolina). Nowo powstała osada miała oddzielne władze i odrębność ze względu na pochodzenie narodowe jej mieszkańców. Od samego początku wyróżniali się oni wyższością kultury rolnej i zorganizowaniem, na co mieszkańcy Dzikowca spoglądali z zazdrością.

W pierwszej połowie XIX w. mieszkańcy Wildenthalu ulegli spolszczeniu, zawierając związki małżeńskie z mieszkańcami okolicznych wiosek: Dzikowca, Lipnicy czy Kopci.

W dniu 25 lipca 1833 r., w wyniku zorganizowanej przez władze austriackie licytacji, dobra Dzikowiec nabyli wspólnie: Józef Błotnicki i Jan Piotrkowski. W XIX w. teren parafii Dzikowiec obok ludności chłopskiej zamieszkiwały więc również rodziny szlacheckie.

Powstania narodowe przeszły w Dzikowcu bez większego odzewu ze strony mieszkańców wsi. Udział w walkach brały pojedyncze jednostki, co wiązało się z działalnością hrabiego Jerzego Tyszkiewicza z Weryni.

Pierwsza wojna światowa i okres międzywojenny Pierwsza wojna światowa niekorzystnie wpłynęła na losy ludności, wielu młodych ludzi nie powróciło z wojny. Określenie "nędza galicyjska" zyskało na sile, głód przyczynił się do emigracji mieszkańców najczęściej do Ameryki lub sezonowo na wybrzeże Morza Bałtyckiego.

Michał i Franciszek Płazowie 1937 r., Czas żniw - Dzikowiec 1939 r.

Okupacja hitlerowska Wieś i gmina Dzikowiec zostały zajęte przez wojska niemieckie po przegranej przez Polaków bitwie pod Kolbuszową w dniach 8-9 września 1939 r. Wkraczające oddziały hitlerowskie przywitane zostały przez młodzież z Wildenthalu chlebem i solą, okupanci zostali przyjęci przez nich jak wyzwoliciele. Po kilku dniach władzy Niemcy utworzyli gospodarstwo rolne, tzw. Liegenschaft na użytek armii niemieckiej. W drugiej połowie września 1939 r. oddziały niemieckie zajęły dwór

Błotnickich, jednak właściciel odmówił współpracy z okupantami i przeniósł się do położonego nieopodal Sokołowa. Wieś Dzikowiec i okolice były przewidziane do wysiedlenia. Akcją miało być objęte ok. 1200 osób, a na tych terenach mieli być osiedlani Niemcy. Ostatecznie założenie zostało zmienione i wielu volksdeutschów osiedlono w okolicy Mielca. Pod koniec wojny Dzikowiec został włączony do gminy Kolbuszowa.